

GELENEKSEL AKSARAY EVLERİNDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM; HACI OSMAN ÜNSAL EVİ (ÜNSALLAR KONAĞI) ÖRNEĞİ

Rana ATA ÜNSAL¹

¹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., İstanbul, Türkiye.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Geleneksel Aksaray Evleri'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler üzerinde durarak, özgün işlevini günümüze kadar sürdüren bu evlerin mekân kurgusunda meydana gelen değişimlerin zaman içerisinde kullanıcı ihtiyaçlarına göre nasıl biçimlendiğini karşılaştırmalı olarak bir örnek üzerinden incelemektir. Örnek olarak seçilen ev, restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanan ve konumu nedeniyle Taşpazar Mahallesi Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı)'dir. Sağlam bir halde ayakta kalmış olan ev, cephe özelliklerinin büyük bir kısmını korumaktadır. Ev hakkında önceden yapılmış çalışmaların bulunması ve günümüzdeki durumunun belgelenebilir nitelikte olması evin seçilmesindeki önemli etkenlerdir. Tüm bu veriler doğrultusunda Hacı Osman Ünsal Evi'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler; yazılı kaynaklardan edinilen ve kullanıcılardan alınan bilgilere göre ele alınmıştır. Buna bağlı olarak, evin mekân kurgusunda meydana gelen değişiklikler elde edilen kat planları üzerine işlenmiş ve cephe düzenine ait değişimler fotoğraflarla ortaya konmaya çalışılmıştır. Böylece Hacı Osman Ünsal Evi'nin örneği üzerinden Geleneksel Aksaray Evleri'nin değişim ve dönüşüm gerekçeleri ve kullanım süreklilikleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aksaray, geleneksel ev, sivil mimari, değişim ve dönüşüm, mekân kurgusu.

CHANGE AND TRANSFORMATION IN TRADITIONAL AKSARAY HOUSES; THE EXAMPLE OF HACI OSMAN ÜNSAL HOUSE (ÜNSALLAR KONAĞI)

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the transformations experienced by Traditional Aksaray Houses, with a particular focus on how spatial arrangements in houses that have retained their original function have evolved over time in response to user needs. This investigation is conducted through a comparative analysis based on a selected case study. The selected example is the Hacı Osman Ünsal House (Ünsallar Mansion), which has been adapted to contemporary standards without restoration and is located within the Taşpazar Neighborhood Urban Conservation Area. The house, which remains structurally intact, retains a significant portion of its facade features. The presence of previous studies on the house and the fact that its current condition is documentable are important factors in the selection of the house. In line with all these data, the changes and transformations that Hacı Osman Ünsal House has undergone were analyzed according to the information obtained from written sources and the information received from the users. Accordingly, the changes in the spatial organization of the house were processed on the floor plans obtained and the changes in the facade layout were tried to be revealed with photographs. Thus, through the example of Hacı Osman Ünsal House, the reasons for change and transformation of Traditional Aksaray Houses and their continuity of use are discussed.

Keywords: Aksaray, Traditional house, civil architecture, change and transformation, spatial organization.

Sorumlu Yazar : Rana Ata Ünsal (rata@itu.edu.tr)

Makale Geliş Tarihi : 23.03.2025

Makale Kabul Tarihi : 20.06.2025

DOI : 10.70370/kapu.1663671

Makale Künye Bilgisi : Ata Ünsal, R. (2025). Geleneksel Aksaray evlerinde değişim ve dönüşüm; Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı) örneği. *KAPU Trakya Journal of Architecture and Design*, 5(1), 86-109.

*Bu makale, İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Mimarlık Tarihi Doktora Programı'nda Prof. Dr. Aygül Ağır danışmanlığında yürütülen, "Aksaray Kent Katmanlarında Mimari Verilerin Sürekliliği" başlıklı doktora tezi kapsamında hazırlanmıştır.

Türk evi, âşık olunacak bir gelenektir.”– Doğan Kuban¹**1. GİRİŞ**

Anadolu coğrafyasının, kendine özgü özellikleriyle ortaya çıkardığı en önemli yapılardan biri geleneksel Anadolu evleridir. Geleneksel Anadolu evleri; toplumun inanç, gelenek, kural, dünya görüşü, aile yapısı gibi manevi unsurlarının yanı sıra geçmişteki yapıım teknikleri, ilkeleri ve koşullarına, yerel malzeme olanaklarına ve bölgesel verilere bağlı olarak şekillenmiş maddi kültür unsurlarından biri olarak görülmektedir (Perker, 2010: 4). Geleneksel Anadolu evlerinde mekân kurgusunu ve mekânların tasarımını belirleyen temel etkenler ise kullanıcı gereksinimleridir. Bu gereksinimlere uygun olarak verilen işlevler evin biçimini etkiler. Nitekim Rapoport (1969) da evin biçimsel ve mekânsal oluşumunda ana belirleyici unsurun toplumsal ve kültürel etmenler olduğunu; malzeme, yapıım yöntemleri ve teknoloji gibi fiziksel etmenlerin ise sadece değişikliklerde rol oynadığını belirtmektedir. Ayrıca geleneksel Anadolu evleri, zaman içerisinde oluşturduğu tarihi kent dokusuyla bulunduğu şehri diğer yerleşimlerden ayrı kılan ve kentin kimliğini oluşturan bir parçası haline gelmektedir. Geçmişteki yaşamı, mimari özellikleri ve tercihleri, sosyal-ekonomik durumu ve estetik değerleri günümüze yansıtan bu evlerin özgün karakteri ile korunup gelecek nesillere aktarılması ise mimarlık disiplini içerisinde her geçen gün önemi giderek artan bir konu olarak belirmektedir. Günümüze kadar yapılan çok sayıda araştırmada geleneksel evlerin kültürel ve yaşamsal değişime bağlı olarak ortaya çıkan güncel gereksinim ve isteklere yanıt veremediklerini, koruma ve yaşatma anlayışının ise evlerin güncel yaşantıya uyarlanmaksızın mümkün olamayacağını vurgulamaktadır (Perker, 2010: 1). Bu nedenle, ülkemizdeki çok sayıdaki geleneksel evde koruma ve güne uyarlama uygulamaları yapılmaktadır. Geleneksel evlerin değişen aile yapısına cevap verememesinin gerekçeleri şu şekilde özetlenebilir (Onat, 1990: 302):

- Geleneksel evlerin farklı sosyal ve ekonomik koşullara sahip aileler için tasarlanmış olmaları, günümüz kullanıcılarının isteklerine cevap verememesi,
- Konfor koşullarının modern yaşamın gereklerini karşılayamaması,
- Eski olmasından dolayı bakım ve onarımının güç olması,
- Günümüz çekirdek aile yapısının geleneksel Türk aile yapısına uymaması ve çekirdek aile için mekânların çok büyük olması,
- Geleneksel evlerin, günümüz kullanıcısının değişen ihtiyaçlarına cevap verememesi (kütüphane, çalışma odası diye ayrılmış mekânların olmaması),
- Ev sahiplerinin geleneksel evleri yıkarak, yeniden yapmak istemeleri veya satarak apartman dairesine geçmek istemeleridir.

Bu gerekçelere karşın üretilen çözüm yolları ise genellikle geleneksel evlerin **restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanması, restore edilerek özgün işlevini koruması veya yeniden işlevlendirilmesi** olarak ele alınabilir. Böylece geleneksel evler korunmaya devam ederek kullanım sürekliliği sağlanmış olur.

Bu bağlamda, çalışmanın örneklem alanını oluşturan Aksaray kent merkezindeki Geleneksel Aksaray Evleri de mekân kurgusu, cephe düzeni, yapıım tekniği ve malzemesi ile özgün bir durum sunarak günümüze ulaşmayı başarmış ve çoğu koruma altına alınmıştır. Bu çalışmanın amacı; Geleneksel Aksaray Evleri'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler üzerinde durmak ve özgün işlevini günümüze kadar sürdüren bu evlerin mekân kurgusunda meydana gelen değişimlerin kullanıcı ihtiyaçlarına göre biçimlenişini restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanan ev örneklerinden biriyle karşılaştırmalı olarak incelemektir. Örnek olarak seçilen yapı, Hacı Osman Ünsal Evi'dir. Literatürde, '*Hacı Osman Ünsal Evi*' (Erdal 2003, 2016) veya '*Ünsallar Konağı*' (Mutlu, 2022; Aksaray Valiliği, 2010) şeklinde adlandırılan ev, halk arasında '*Hacı Osman Ünsal Konağı*' olarak da anılmaktadır. Bodrumla birlikte üç katlı olan ev, iç sofalı plan tipine sahiptir ve kesme taştan yığma tekniğinde inşa

¹ Kuban, D. (2015). 'Türk Evi' Âşık Olunacak Bir Gelenektir, Doğan Kuban ile Şehirlerimizin Dünü, Bugünü ve Yarını Üzerine, (Söyleşi: Muazzez Tümay), *Sabah Ülkesi, Kültür-Sanat ve Felsefe Dergisi*, (43), 42-47. (URL-1)

edilmiştir. Sağlam bir şekilde ayakta olan ev, özgün işlevini ve cephe özelliklerini genel anlamda korumaktadır. Hacı Osman Ünsal Evi'nin zaman içerisinde geçirdiği değişimlerin ele alınarak tespit edilmesi; ev hakkında önceden yapılmış çalışmaların bulunması ve günümüzdeki durumunun belgelenebilir nitelikte olması sayesinde mümkün olmaktadır. Çalışmada ev, kullanıcı ihtiyaçlarının yarattığı değişimlere göre tarihlendirilerek kullanım evrelerine ayrılmış, mekân kurgusunda ve cephe düzeninde yaşanan geri dönüştürülebilir değişiklikler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Hacı Osman Ünsal Evi üzerinden yapılan bu tespit çalışması; Geleneksel Aksaray Evleri'nin değişen yaşam koşulları ve standartlarına bağlı olarak ortaya çıkan güncel ihtiyaçlar, ailelerin küçülmesi, evlerin zorunlu veya geçici kullanıcı çözümleriyle terkedilmemiş olması, yere ve köklere bağlılık göstergesi olarak veya zorunluluklar nedeniyle evde yaşamın devam etmesi, ev sahibinin aldığı kişisel kararlar, mülkiyet hakları gibi etkenlere bağlı olarak hangi değişim ve dönüşümleri geçirdiğinin irdelenmesini ve sonuçlarına dair fikir sahibi olunmasını sağlamaktadır.

2. GELENEKSEL AKSARAY EVLERİNDE DEĞİŞİM ve DÖNÜŞÜM

Konumlandığı coğrafya nedeniyle sürekli iskân alan bir bölgede bulunan Aksaray, orta ölçekli bir yerleşim merkezidir. Bu bağlamda, kuşaklar boyunca süregelen gelenekleri, alışkanlıkları dolayısıyla toplumun yaşam tarzını yansıtan geleneksel evlerin kent içerisindeki varlığı da tartışılmaz hale gelmektedir. Kent merkezindeki sivil mimarlık yapıları içinde önemli bir yere sahip olan ve farklı çalışmaların odak noktasını oluşturan bu evler, araştırma ve incelemelerde kimi zaman '*Aksaray Evleri*' (Erdal 2003, 2016; Büyükmihç, 2000), kimi zaman '*Tarihi Aksaray Evleri*' (Duran & Tazefidan, 2017; Karadayı Yenice, 2017), kimi zaman ise '*Geleneksel Aksaray Evleri*' (Ata Ünsal vd., 2023; Mutlu, 2022; Demirbağ, 2021; Ata Ünsal, 2017; Karadayı Yenice, 2012) olarak ele alınmıştır.

Genellikle inşa edildikleri dönemin zengin ve geniş aileleri tarafından yaptırılan ve yapım tarihleri 19. yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl ilk yarısı arasında değişen Geleneksel Aksaray Evleri, geleneksel evler üzerine yapılan sınıflandırmalar² içerisinde İç Anadolu Bölgesi konut mimarisi³ kapsamında incelenmektedir. Aynı zamanda bu evlerin konumu, cephe düzeni, malzeme kullanımı ve yapım tekniği ile bölgedeki diğer örneklerden farklılaşarak özgün bir durum sergilediği düşünülmektedir (Büyükmihç, 2000). Geleneksel Aksaray Evleri, genellikle geniş avlu ve bahçeye sahip olacak şekilde birbirinden ayrı yapılmıştır. Evlerin giriş cephesi genellikle sokağa bakacak şekilde konumlanmaktadır. İç ve orta sofalı plan tipolojisine sahip evlerin özellikle giriş cephelerinde yoğun bir geometrik ve bitkisel bezeme bulunmaktadır. Geleneksel Aksaray Evleri'nin özellikle iki katlı ve özenli cephe düzeniyle dikkat çekenleri, halk arasında ve kaynaklarda '*konak*' olarak adlandırılmaktadır. Evlerin mekânsal dağılımı incelendiğinde, Ulurmak'ın önemli bir unsur olarak öne çıktığı görülmektedir (Şekil-1).

Geleneksel Aksaray Evleri'nin bir kısmı özgün işlevlerini korurken, bir kısmı restore edilerek uygun işlevlerle hizmete sunulmuş, bir kısmı da metruk bir halde kendi haline bırakılmıştır. Günümüzde 39 adeti tescilli olan bu evler⁴, halen tarihi kent dokusunun izlerini barındıran mahalle ve sokaklar içerisinde yer almaktadır. Aksaray'daki tarihi kent dokusunun ve yapıların korunması amacıyla 1992 yılında kent merkezindeki iki farklı bölge, kentsel sit alanı ilan edilmiştir. Bunlardan ilki ticari kentsel

² Geleneksel Anadolu evlerinin sınıflandırılması ve kökeni üzerine pek çok farklı görüş ve tartışma bulunmaktadır. Çalışmamızın dışında olan bu tartışmalar hakkında daha detaylı bilgi almak için şu makale incelenebilir: 'Sezgin, H. (2006). Yöresel Konut Mimarisi ve Türkiye'deki Örnekleri Hakkında, *Tasarım+Kuram*, 3(4), 1-20.'

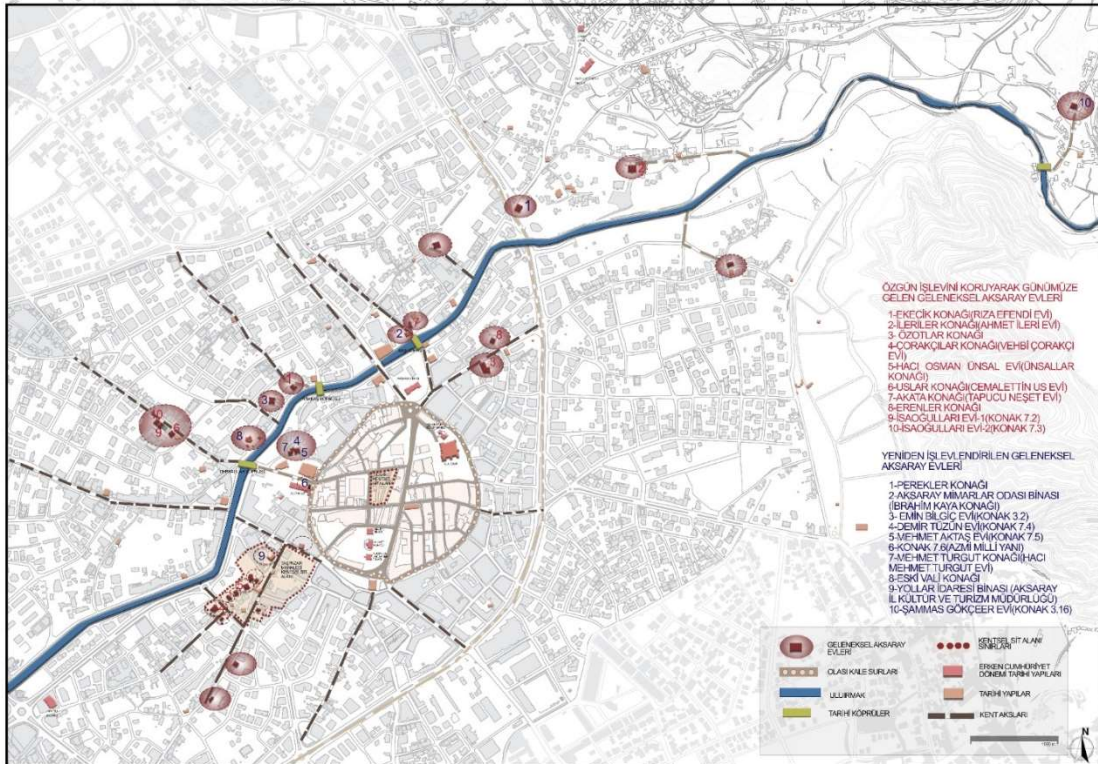
³ İç Anadolu Bölgesi geleneksel konut mimarisinin özellikleri hakkında detaylı bilgi için şu çalışma incelenebilir: 'Demirbağ, U. (2021). İç Anadolu Bölgesi Geleneksel Konutları Arasında Çankırı Geleneksel Konutlarının Yeri, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. Bölgedeki geleneksel konutların karşılaştırmalı olarak ele alındığı bu çalışmada Aksaray evlerine de yer verilmiştir.

⁴ Bu sayı, Aksaray kent merkezinde bulunan ve 2025 yılında Koruma Kurulu'ndan alınan tescilli yapı listesindeki ev, konut, konak işlevli yapılar ile yeniden işlevlendirilerek hizmet veren geleneksel evler dikkate alınarak belirlenmiştir. Aslında bu listede bu başlıklar altında toplam 41 adet tescilli yapı bulunmaktadır. Bu yapılardan 2 adetinin tescili daha sonra kaldırılmıştır. Bu nedenle şu an 39 adet tescilli yapı görülmektedir. Fakat Aksaray (Merkez) İlave, Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu'nda (Aksaray Belediyesi, 2013) bu sayı 32 adettir. 2010 İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün verilerinde bu sayı 35'tir (Mutlu, 2022: 18-19). Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010 Aksaray Kültür Envanteri'nde ise toplam 29 adet tescilli yapı bulunmaktadır.

sit alanı olarak belirlenen Minarecik Mahallesi'nde bulunan kapalı çarşı kısmıdır. Diğeri de Taşpazar Mahallesi Kentsel Sit Alanı'dır. Geleneksel Aksaray Evleri'nin bir kısmı bu kentsel sit alanının içerisinde (Aksaray Belediyesi, 2013: 120).

Burada, örnek yapıyı incelemeyen önce 20 adet Geleneksel Aksaray Evi'nin geçirdiği değişim ve dönüşümlerin üzerinde durmak faydalı olacaktır (EK-1). Günümüze ulaşmayı başarmış bu evleri iki ana başlık altında toplamak mümkündür:

1. Geleneksel Aksaray Evleri'nden halen özgün işlevini koruyarak günümüze gelen evler: Ekecik Konağı (Rıza Efendi Evi)⁵, İleriler Konağı (Ahmet İleri Evi), Özetlar Konağı, Çorakçılar Konağı (Vehbi Çorakçı Evi), Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı), Uslar Konağı (Cemalettin Us Evi)⁶, Akata Konağı (Tapucu Neşet Evi), Erenler Konağı, İsaogulları Evi -1 (Konak 7.2), İsaogulları Evi-2 (Konak 7.3)'dir.
- Bu evlerin içerisinde bir kısmı ev sahiplerinin kendi imkânlarıyla restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanmıştır: Ekecik Konağı (Rıza Efendi Evi), İleriler Konağı (Ahmet İleri Evi), Çorakçılar Konağı (Vehbi Çorakçı Evi), Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı), Uslar Konağı (Cemalettin Us Evi), Akata Konağı (Tapucu Neşet Evi), Erenler Konağı.
- Evlerin bir kısmı ise restore edilerek özgün işlevini korumaya devam etmektedir: Özetlar Konağı, İsaogulları Evi-1 (Konak 7.2), İsaogulları Evi-2 (Konak 7.3).
2. Yeniden işlevlendirilen Geleneksel Aksaray Evleri ise şu şekildedir: Perekler Konağı, Aksaray Mimarlar Odası Binası (İbrahim Kaya Konağı), Emin Bilgiç Evi (Konak 3.2), Demir Tüzün Evi (Konak 7.4), Mehmet Aktaş Evi (Konak 7.5), Konak 7.6 (Azmi Milli yanı), Mehmet Turgut Konağı (Hacı Mehmet Turgut Evi), Eski Vali Konağı, Yollar İdaresi Binası (Aksaray İl Kültür Turizm Müdürlüğü), Şammas Gökçeer Evi (Konak 3.16)'dir.

Şekil 1. Geleneksel Aksaray Evleri'nin mekânsal dağılımı (Ata Ünsal, 2025)

⁵ Uzun zamandır boş duran ev satılığa çıkmıştır.

⁶ Geçen senelere kadar kullanılan ev, ev sahibinin vefat etmesiyle birlikte satılığa çıkmıştır.

Hemen hemen hepsinin kendine özgü farklı hikâyeleri olan Geleneksel Aksaray Evleri'nin geçirdiği değişim ve dönüşümlerin hem Aksaray'da yaşanan siyasal olaylar, doğal afetler, ticaret ve tarım ile ilgili gelişmeler açısından incelenmesi hem de bütün bu değişkenlerin sosyolojik yansımalarının ev ölçeğinde yorumlanması ise başka bir çalışmada detaylı olarak ele alınabilir. Burada sadece bu evlerde meydana gelen genel değişiklikler üzerinde durulacaktır. Örneğin, özgün işlevini koruyarak günümüze ulaşan evlerden İsaogulları Evleri restore edilmeden önce içerdeki merdiven bağlantıları kopartılarak zemin kat ve birinci kat olarak ikiye ayrılmış ve her katı farklı bir aile kullanacak şekilde yeniden düzenlemiştir (Turgut Us, Kişisel Görüşme, Mart 2025). Bu düzenleme yapılırken de genellikle birinci kata ulaşımı sağlamak için eve dıştan muhdes bir merdiven eklenmiş ve bu da evlerin özgün cephe düzenini bozmuştur. İsaogulları Evi-2'nin (Konak 7.3) restorasyonu da bu şekilde yapılmış, evin özgün halindeki gibi içten bağlantılı haline dönülmemiş, yine zemin ve birinci kat olarak ayrı ayrı düzenlenmiştir. Bu şekilde düzenlemelerin yapıldığı evlerde genel olarak evin bir katında ev sahibi oturmaya devam ederken, diğer kat kiracıya verilmiş veya aynı aile içerisinden başka birinin kullanımına verilerek katlar ayrılmıştır. Ya da her iki katta farklı ailelere kiraya verilerek ev sahibi evden tümünden ayrılmıştır. Bu şekilde katların birbirinden ayrıldığı evler arasında Ekecik Konağı (Rıza Efendi Evi), İleriler Konağı (Ahmet İleri Evi), Çorakçılar Konağı (Vehbi Çorakçı Evi), Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı), Uslar Konağı (Cemalettin Us Evi), Akata Konağı (Tapucu Neşet Evi), Erenler Konağı, İsaogulları Evi-2 (Konak 7.3) bulunmaktadır.

Yeniden işlevlendirilen Geleneksel Aksaray Evleri'nden Aksaray Mimarlar Odası Binası'nın hikâyesi ise daha farklıdır. Restore edilmeden önce her katın kendi içinde düzenlendiği ve farklı kullanıcılar tarafından yaşanan ev, restorasyonu sırasında tekrar içeriden birbirine bir merdivenle bağlanarak yeniden düzenlenmiş ve planda yapılan diğer değişikliklerle birlikte yeni işlevine en uygun hale getirilmiştir. Konumu ve özenli cephe düzeniyle dikkat çeken Aksaray Mimarlar Odası Binası restore edildikten sonra tekrar kent belleğinin sürekliliğini sağlayan yapılar arasına girmeye hak kazanmıştır (Ata Ünsal, 2017).

Bu çalışmada örnek olarak seçilen ve çalışmanın kapsamını oluşturan Hacı Osman Ünsal Evi ise restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanan evlerden biridir. Restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanan evler, değişim ve dönüşümden elde edilen tecrübelerin yaşanmış bir deneyimden geliştirilen çözüm önerilerini sunması açısından önemlidir. Genel olarak güne uyarlama uygulamaları; iç mekân kurgusunda yeni banyo, tuvalet, mutfak gibi kapalı hizmet alanlarındaki değişiklikler, ayrı yatak odaları, oturma odaları gibi mekânların yaratılması veya yeterli ısıtma, soğutma ve sıcak su sistemleri gibi konfor açısından gerekli olan sistemlerin kurulmasıdır. Yapılan bu müdahaleler sonucunda evler; özgün malzeme, mimari elemanlar, cephe ve plan özelliklerinde farklı sorunlarla karşılaşmakta ve bozulmalar yaşayabilmektedir. Ayrıca kent merkezindeki evlerin mekân kurgusunun 1940'lı yıllardan itibaren yapılmaya başlanılan imar planlarıyla birlikte değişime uğradığı düşünülmektedir (Yıldırım, 2018)⁷. 1970'li yıllarda başlayan hızlı ve bilinçsiz kentleşme, kentteki tarihi dokunun büyük oranda bozularak, eski yerleşim yerlerinin bir kısmının yok olmasına ve mahallelerinde değişimler geçirerek günümüze kadar gelmesine neden olmuştur.

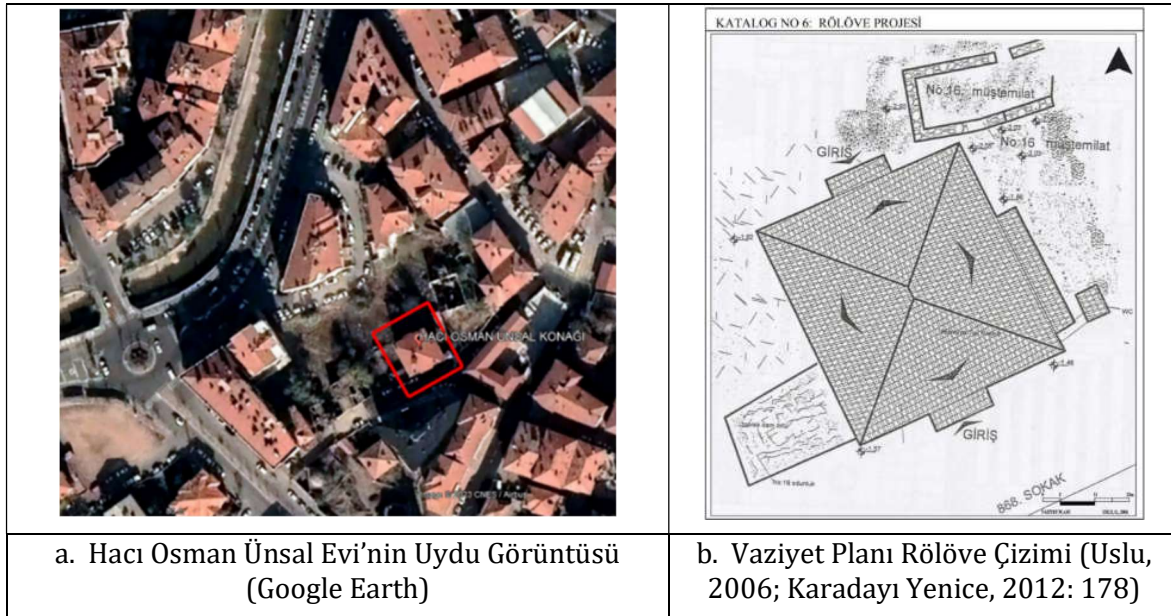
3. HACI OSMAN ÜNSAL EVİ (ÜNSALLAR KONAĞI)

Hacı Osman Ünsal Evi'nin mekân kurgusunda meydana gelen değişikliklerin ortaya konabilmesi için ilk önce ev hakkında yapılmış tüm çalışmalara ulaşmaya çalışılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda elde edilen yazılı kaynaklardan ve kullanıcılarla yapılan sözlü görüşmelerden edinilen bilgilere göre evin özgün durumu üzerinde durulmuş daha sonra evin kullanımındaki değişimler dönemler şeklinde ele alınmıştır. Ev hakkında bilgi veren yayınlar; Zekai Erdal (2003, 2016), Şerife Mutlu (2022), Tülay Karadayı Yenice (2012, 2017), Bediha Uğur (2013) ve Selin Duran & Ceyhan Tazefidan'ın (2017) çalışmalarıdır. Büyükmihci (2000) ve Demirbağ'ın (2021) çalışmaları ile Aksaray Kültür Envanteri'nde (2010) ise evin çizimlerine ve fotoğraflarına yer verilmiştir. Ayrıca evin geçirdiği değişim ve dönüşümlerle ilgili bu çalışma başlangıç aşamasında 2023 tarihli bildiride

⁷ Aksaray'ın ilk imar planının Seyfi Arkan tarafından 1938-1939 yıllarında yapıldığı çeşitli kayıtlardan öğrenilse bile çalışmaya ilişkin çizimler bulunamamıştır (Aksaray Belediyesi, 2013:160).

dar kapsamlı olarak duyurulmuştur. Bu kaynakların dışında Geleneksel Aksaray Evleri'ni ele alan çalışmalarda, sosyal medya sayfalarında ve web kaynaklarında da evin fotoğraflarının sıkça kullanıldığı görülmektedir.

Hacı Osman Ünsal Evi, Aksaray il merkezi Taşpazar Mahallesi, Çorakçı (868.) Sokak, No:16'da⁸ yer almaktadır (Şekil 2). Tarihi kent dokusundan izler taşıyan ve Taşpazar Mahallesi Kentsel Sit Alanı içerisinde bulunan ev; konumu, özenli cephe düzeni ve özgün işlevini koruyarak sağlam bir şekilde ayakta kalmıştır. Özel mülkiyetli olan ev günümüzde Hacı Osman Ünsal'ın torunları tarafından kullanılmaktadır⁹. Ev, 1979 yılında tescil edilmiştir. 1992 yılında, tescilde revizyon yapılmıştır (EK-2). Evin kitabesi yoktur. Bu nedenle Hacı Osman Ünsal tarafından yaptırılan evin ne zaman yaptırıldığına dair net bir tarih bulunmamaktadır. Yazılı kaynaklarda, evin yapım tarihine ilişkin farklı görüşler vardır. Mutlu (2022: 170), evin yapımını 19. yüzyıla tarihlerken, Erdal (2016: 82) evin 20. yüzyılın başlarında inşa edildiğini söylemektedir. Evin mimarı veya yapı ustası hakkında da bilgi bulunmamaktadır. Fakat eskiden bu evleri Ermeni ustaların yaptığı, Hacı Osman Ünsal Evi ve Çorakçılar Konağı'nın da bu ustalar tarafından yapılmış olabileceği söylenmektedir (Mahmut Azmi Ünsal, Kişisel Görüşme, 2017). Muhtemelen bu bilginin Aksaray'a 1920'lerde Nazilli, Isparta ve Burdur'dan gelen muhacir ustaların yaptığı evlerle (Perek, 1998: 50; Yüksel, 1979: 35) ilişkilendirilerek söylendiği düşünülebilir.

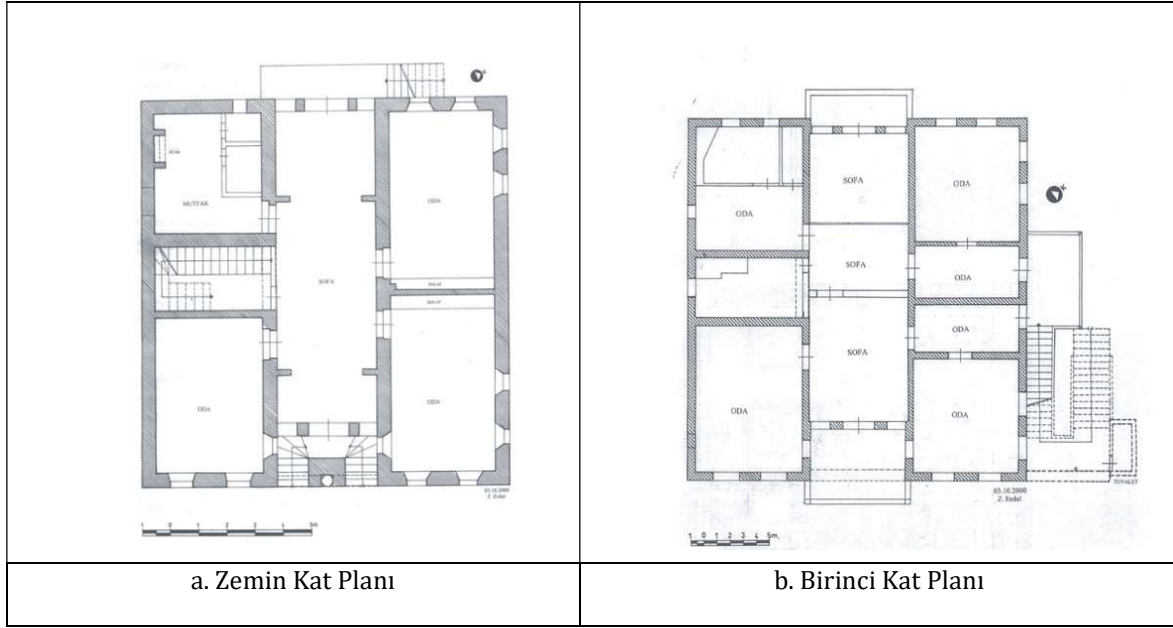

Şekil 2. Hacı Osman Ünsal Evi'nin konumu (Ata Ünsal vd., 2023: 88)

Evin özgün haline dair bilgiler kısıtlıdır ve mekân kurgusunda meydana gelen değişim ve dönüşümlerin hangi yıllarda yapıldığına dair kesin tarihler yoktur. Bu nedenle, değişim ve dönüşüm yılları hakkında verilen bilgiler, evin şu anki ev sahiplerinin verdiği yaklaşık tarihlerdir ve en erken tarihli bilgiler 1960-1970'li yıllara dayanmaktadır. Hacı Osman Ünsal Evi'nin ilk plan şemalarına Büyükmihçı'nın kaynağında rastlanmaktadır (2000: 67). Rölöve planlarının da Zekai Erdal tarafından 2000 yılında çizildiği görülmektedir (2016: 88-89) (Şekil 3). Ayrıca evin 2006 yılına ait Uslu tarafından çizilmiş rölöve çizimleri de bulunmaktadır (Karadayı Yenice, 2012: 178-182). Fakat evin günümüzdeki hali tekrar ele alındığında evin mekân kurgusunun Zekai Erdal'ın kat planları ile benzerlik gösterdiği görülmüştür (Ata Ünsal vd., 2023: 92). Bu nedenle, bu çalışmada bu planlar ele alınmıştır.

⁸ Evin günümüzdeki kapı numarası 16 olarak görülmektedir. Fakat tescil fişine kapı numarası 10 olarak kaydedilmiştir.

⁹ Eve ait çekilen fotoğrafların kullanımı için kendilerinden izin alınmıştır.

Şekil 3. Hacı Osman Ünsal Evi'nin 2000 yılına ait kat planlarının rölöveleri (Erdal, 2016: 88-89)

Evin genel cephe düzeni incelendiğinde; evin sokağa bakan güney¹⁰ cephesi bezemeli bir anlayışta yapılmışken diğer cepheleri daha sadedir. Ayrıca güney cephesi, mimari elemanların orantılı şekilde kullanılması ve yerleştirilmesiyle simetrik bir düzende biçimlenmiştir. Oldukça bezemeli ve cephe düzeni açısından hareketli olan bu cephe, evin ana karakterini oluşturmaktadır (Şekil 4). Kuzey cephesinde, giriş cephesinin özellikleri yansıtılmaya çalışılmıştır. Ancak cephe, özgünlüğünü koruyamamıştır. Birinci katta, eve girişleri tanımlayan çıkma balkonlar vardır. Doğu cephesinde yapılan ekler cephenin özgün yapısına ve görünümüne zarar vermektedir. Batı cephesi, evin en sade ve hareketsiz cephesidir (Mutlu, 2022: 178).

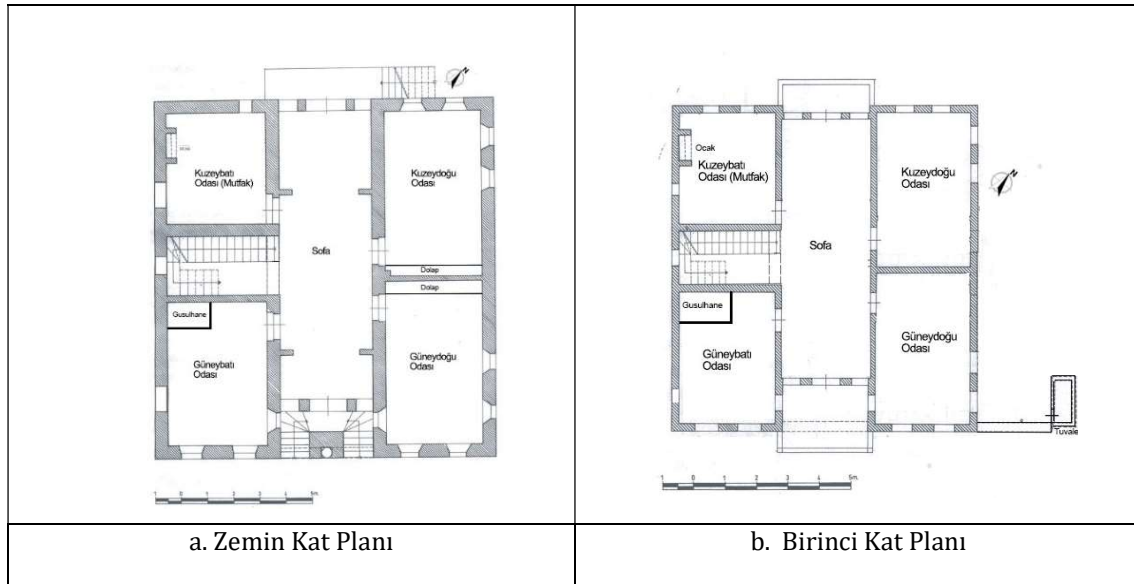
Şekil 4. Hacı Osman Ünsal Evi'nin güney (giriş) cephesi görünüşünün şematik çizimi (Erdal, 2016: 90)

¹⁰ Araştırma yapılırken kaynaklarda konağın giriş cephesi, güney ve güneydoğu olmak üzere iki farklı yönde ele alınmıştır. Bu çalışmada, giriş cephesinin yönü güney olarak kabul edilmiştir.

3.1. Hacı Osman Ünsal Evi'nin Özgün Durumuna İlişkin Düşünceler (?-1960)

Kesme taştan yığma tekniği ile inşa edilmiş ev, dikdörtgen planlı ve bodrum ile birlikte üç katlıdır. Kuzey-güney aksında uzanan ev, güney yönde sokağa bitişik nizamda konumlanmaktadır. Evin kuzey, doğu ve batı yönlerinde bahçesi yer almaktadır. Evin özgün durumunda tek ailenin yaşamına uygun bir biçimde inşa edildiği düşünülebilir. Ev sahiplerinin verdiği bilgiye göre evin mekân kurgusu, ilk olarak 1960'lı yıllardan önce değişmiştir. Bu nedenle evin özgün halinin bu yıllara kadar korunduğu kabul edilebilir (Şekil 5).

Evin ana girişi güney cephedeki sokaktan ve bahçeden eve giriş ise kuzey cepheden yapılmaktadır. İç sofalı plan tipolojisine göre yapılmış ev, **zemin katta** sokaktan sofaya, sofadan da bahçeye doğru açılan lineer bir sirkülasyona sahiptir. Odalar, sofanın uzun kenarlarında konumlandırılmıştır. Sofanın doğu tarafında iki büyük oda, bunların karşısında kuzeybatı köşesinde mutfak; mutfakın güneyinde üst kata çıkışı sağlayan merdivenin olduğu eyvan ve eyvanın güneyinde de bir oda bulunmaktadır. İç mekândaki merdivenin bulunduğu eyvan, dikdörtgen planlıdır ve sofaya yuvarlak kemerle bağlanmaktadır (Erdal; 2016: 83) Evin içinden bodrum kata ulaşım, merdiven eyvanının zemin kat döşemesinden açılan bir kapı ve ahşap merdiven ile sağlanmıştır. Bodrum kat, güney ve kuzey cephesine açılmış iki küçük pencereyle aydınlatılmaktadır. Tuvalet ise evin dışında, bahçede zemin kat kotunda konumlanmıştır.

Şekil 5. Hacı Osman Ünsal Evi'nin özgün kat planları (?-1960) (Ata Ünsal, 2025: Erdal'ın 2000 yılına ait kat planlarından düzenlenmiştir.)

Evin güney cephesi halen özgün cephe özelliklerini korumaktadır (Şekil 6). Güney cephesinde bulunan ana giriş kapısına, iki kollu, taş basamaklı merdivenle ulaşılmaktadır. Merdivenin olduğu giriş sahanlığı; ortada bodrum kata sokaktan girişi sağlayan kapının üzerine oturan, sekizgen gövdeli bir sütun ve bitkisel bezemeli başlığın taşıdığı ikiz beşik kemerle yola açılmaktadır. Giriş kapısı sade bir söve ile çevrilmiştir ve üzerinde badem formunda bir tepe penceresi vardır. Yine giriş kapısının her iki yanında sövesi cephedeki köşe taşlarında bulunan ve birinci kat silmesine kadar devam eden geometrik bezeme ile aynı olan dar pencereler bulunmaktadır. Bu pencerelerin bezemeleri sadece alt ve üst kısımdadır. Giriş sahanlığında, güneydoğu ve güneybatı odalarına açılan pencerelerin söveleri ile güney cephesine bakan pencerelerin söveleri de geometrik bezemelidir.

Kuzeybatıda bulunan oda; kuzeyde bir ve batıda üst kısımda bulunan birer pencere ile aydınlatılmaktadır (Şekil 7). Mutlu (2022: 176), bu odanın kuzey duvarında iki pencere olabileceğini, böylece evin kuzey cephesindeki simetrisinin sağlanacağını düşünmektedir. Fakat bu durum ev sahiplerine sorulduğunda; evin bu kısmının özgün olduğu ve duvarda bir değişiklik yapılmadığı

söylenmektedir. Kuzeydoğudaki odada kuzeye ve doğuya bakan iki pencere bulunmaktadır. Bu odanın bu pencerelerinde söve yoktur. Ayrıca bu odanın güney duvarında boydan boya uzanan ahşap bir dolap bulunmaktadır. Sofanın güneydoğusundaki odanın doğu duvarında bulunan iki pencerede yine söve bulunmamaktadır. Bu odanın da kuzey duvarında boydan boya uzanan bir dolap bulunmaktadır. Güneybatı odasında ise banyo görevini gören gusülhane bulunmaktadır (Mahmut Ünsal, Kişisel Görüşme, 2023). Ayrıca bu oda güneyde iki, batıda bir ve giriş sahanlığına bakan tek penceresi bulunmaktadır. Sofanın kuzey ucunda ise taş basamaklı bir merdivenle bahçeye inilen, köşeleri söveli sade bir kapı bulunmaktadır. Bahçeye çıkış kapısının hemen üzerinde yine badem şeklinde tepe penceresi vardır.

Şekil 6. Hacı Osman Ünsal Evi'nin güney ve batı cephesi (Ata Ünsal vd., 2023: 94)

Şekil 7. Hacı Osman Ünsal Evi'nin kuzey ve doğu cephesi (Ata Ünsal, 2025; Ata Ünsal vd., 2023: 94)

Evin **birinci kat** planı, zemin kat planı ile benzerlik göstermektedir (Erdal, 2016: 86; Mahmut Ünsal, Kişisel Görüşme, 2023). Sofanın bulunduğu aksın uçlarındaki balkonlar güney ve kuzey cepheleri hareketlendirmiştir. Birinci katın manzara cephesi olan ve halen özgün halini koruyan güney cephesinde zemin kata göre daha sade bir bezeme anlayışı vardır. Bu cephenin köşe taşları ile balkonun köşelerinde biri büyük biri küçük olacak şekilde düzenlenmiş düzgün kesme taş dizisi

kullanılmıştır. Balkonun dışa taşan kısmı, basit bitkisel bezemeli altı adet taş payanda ile taşınmaktadır. Balkon bir sundurmayla örtülmüştür ve demir korkulukludur. Pencereilerin çevresi sade bir taş söve ile kaplanmıştır. Daha sade ve basit görünümlü olan kuzey cepheindeki balkon ise dört taş payanda ile taşınmaktadır. Balkonun üzeri sundurmayla örtülmüştür. Her iki balkonda da kapının üzerinde badem formunda tepe pencereleri bulunmakta ve her iki yanında sade dar birer pencereyle sofa aydınlatılmaktadır. Günümüzde kuzey cephede, balkonun altındaki payandalarla aynı yükseklikte bulunan dört taş payanda daha görülmektedir (Şekil 8). Bu nedenle, evin özgün halinde kuzey cephesindeki balkonun bu payandalar üzerinde batı köşesine kadar devam ettiği düşünülmektedir (Erdal, 2016: 87).

Odalar incelendiğinde kuzeybatı odasında halen bir ocak bulunması bu odanın da mutfak olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Bu odanın kuzey duvarında iki pencere ve batı duvarının üst seviyesinde sade bir pencere bulunmaktadır. Kuzey duvarda bulunan pencereler evin kuzey cephesinde bulunan diğer pencerelere göre daha küçüktür. Ev sahipleri, bu pencerelerinde bir değişiklik geçirmeyerek özgün halini koruduğunu söylemektedir. Kuzeydoğu köşesindeki odayı kuzey ve doğu cephelerindeki duvarlarda ikişerden dört pencere aydınlatmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan pencerelerin sövesi yokken doğudaki pencereler dıştan sade bir söve ile çevrelenmiştir. Güneydoğu köşede bulunan odayı, güney ve doğu duvarında bulunan ikişer adet ve bir adet de balkona bakan olmak üzere toplam beş adet pencere aydınlatmaktadır. Bu odanın da doğu cephesindeki odaların penceresi sade bir söve ile çevrilidir. Güneybatıdaki odada banyo görevini gören gusülhane vardır (Mahmut Ünsal, Kişisel Görüşme, 2023). Bu odanın güney duvarında iki, balkona bakan bir ve batı duvarında da duvarın üst kısmında bulunan toplam dört penceresi vardır. Batı cephesi, diğer cephelere göre daha sade ve hareketsiz bir düzende inşa edilmiştir. Ev sahiplerinden alınan bilgiye göre evin ilk yapıldığı yıllarda bu cephenin baktığı yönde ahır bulunmaktadır. Bu nedenle bu cephenin özgün halini koruduğu düşünülebilir. Tüm cephelerde birinci katlar alt ve üst seviyeden silmelerle çerçeve içine alınmıştır.

Şekil 8. Hacı Osman Ünsal Evi'nin güney ve batı cephesi payandaları (Ata Ünsal, 2025)

3.2. Hacı Osman Ünsal Evi'nin Geçirdiği Değişim ve Dönüşümler (1960-2025)

Hacı Osman Ünsal Evi'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler üç döneme ayrılabilir. **I. Dönem;** evin üç ailenin kullanımına uygun olacak şekilde düzenlendiği yıllardır. Günümüz ev sahiplerinin verdiği bilgiye göre bu değişim 1960'lı yıllardan önce yapılmıştır. Fakat değişikliğin net bir tarihi yoktur. Evin mekân kurgusunda yaşanan bir sonraki değişikliğin de yılı tam olarak bilinemediği ve yaklaşık bir tarih verildiği için bu dönem kabaca 1960-1980 yılları arasına tarihlenebilir. Evin bu dönemine

dair bilgiler kaynaklarda da kısıtlı olduğu için evin mekân kurgusunda meydana gelen değişiklikler, ev sahiplerinden edinilen bilgilere göre tanımlanmaya çalışılmıştır.

I. Dönem (1960-1980) olarak ele aldığımız bu evrede, evin zemin katı ile birinci katı birbirinden ayrılmıştır. Bu nedenle **zemin kat planında**, katları birbirine bağlayan ve içinde merdivenin bulunduğu eyvan, katların ayrı kullanımına bağlı olarak kapatılmıştır (Şekil 9). Zemin katta bulunan diğer odalar özgün işlevleriyle kullanılmaya devam etmektedir. Katlar arası bağlantının koparılmasıyla ayrılan **birinci kat planı** ise kendi içinde tekrar ikiye bölünerek ve yapılan eklemeler, boşaltma ve kapatma işlemleriyle iki farklı ailenin kullanımına uygun hale getirilmiştir. Bu nedenle özgün halinde bulunan ve her iki kat boyunca yükselen eyvan bu katta da kapatılmıştır. Birinci kata çıkış, doğu cephesine sonradan eklenen altta taş üstte ahşap basamaklı iki kollu muhdes bir merdivenle sağlanmıştır (Şekil 10). Bu düzenlemeler yapılırken iki farklı kullanıcı için iki ayrı giriş düşünülmüş, doğu duvarına iki farklı kapı açılmıştır. Girişler aynı ahşap merdivenin sahanlığına bağlanmıştır. Merdiven ve sahanlığın üstü tek eğimli ve kiremit kaplı bir sundurmayla örtülmüştür. İç mekânda da sofa taş bir duvarla ikiye bölünmüş ve sofanın doğu tarafındaki iki büyük oda da biri büyük diğeri küçük olmak üzere ikiye bölünmüş toplamda dört bölüme ayrılmıştır. Buradaki küçük bölmeler, giriş hollerini oluşturarak iki farklı haneye geçişi sağlamıştır.

Birinci hane evin kuzey tarafındadır. Kuzey yöndeki hanenin sofasının yine kuzey kısmı ahşap duvarla bölünerek odaya dönüştürülmüş ve odadan balkona geçiş sağlanmıştır. Kuzeybatıdaki oda, mutfak olarak kullanılmıştır. Muhtemelen banyo ve tuvalet olarak da yeniden düzenlenmiştir. İkinci hane ise evin güney tarafındadır. Kapatılan eyvan bu dönemde bu hanenin mutfağı olarak kullanılmaktadır. Bu evin gusülhanesi güneybatıdaki odadayken, tuvaleti hala dışardadır.

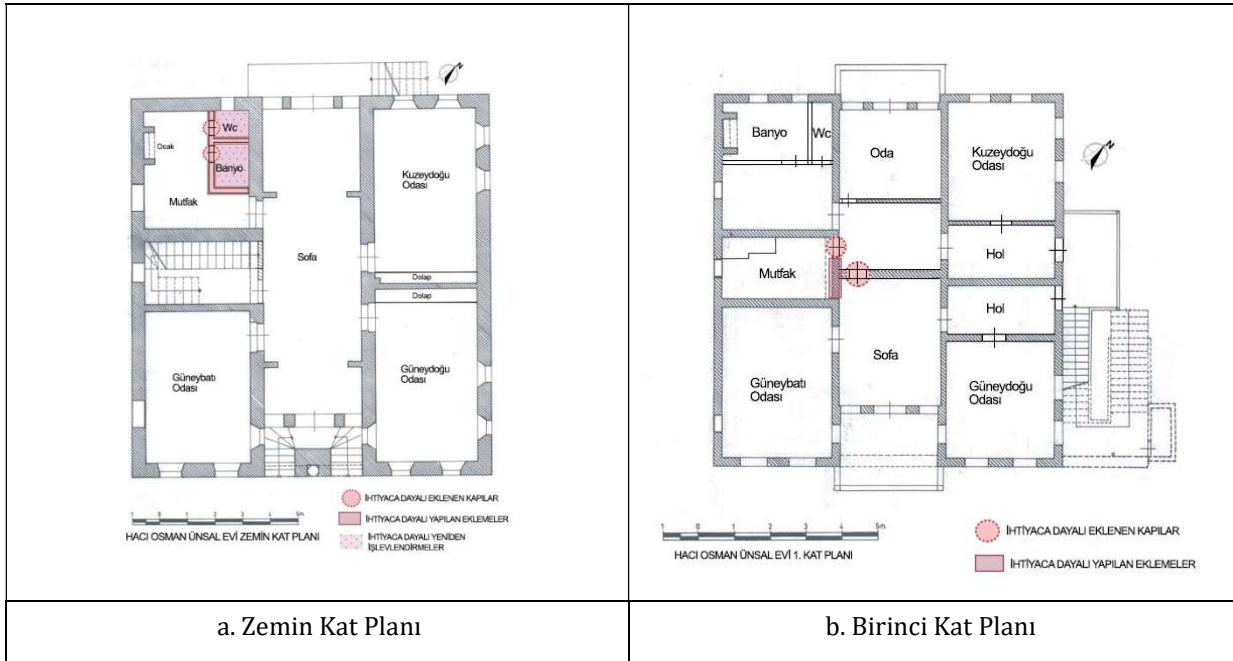
Şekil 9. Hacı Osman Ünsal Evi'nin I. Dönem kat planları ve yapılan değişikliklerin gösterimi (1960-1980) (Ata Ünsal, 2025: Erdal'ın 2000 yılına ait kat planlarından düzenlenmiştir.)

II. Dönem (1980-2015); Hacı Osman Ünsal Evi'nin iki ailenin kullanıcı ihtiyaçlarına göre düzenlendiği dönem olarak ele alınabilir. Ev sahipleriyle yapılan görüşmelerde bu değişikliğin 1980'li yıllarda yapıldığı söylenmektedir. Bu dönemde zemin katı bir aile, birinci katı farklı bir aile kullanmaktadır. Bu dönemde yapılan değişiklikten sonra evin hane sayısında bir değişiklik olmamıştır. Bu dönemde zemin kat ve birinci kat planı Erdal'ın 2000 yılında çizdiği kat planlarındaki

gibi düzenlenmiştir (Şekil 11). Bu dönemde **zemin kat** kullanımında büyük bir değişiklik olmamıştır. Yalnızca güneybatı odasındaki gusülhane kaldırılmış, dışarda olan tuvalet de banyo ile birlikte kuzeybatı odasına alınmıştır. Eyvan yine kapalıdır. Evin, **birinci katında** ise kuzey haneye girişi sağlayan ana giriş kapısı artık kullanılmamaktadır. Ayrıca katı ortadan ikiye bölen taş duvardan bir kapı açılarak iki hane birleştirilmiştir. Kapatılan eyvan, mutfak olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatı odası tuvalet ve banyo olarak kullanılmaktadır (Erdal, 2016: 85-87).

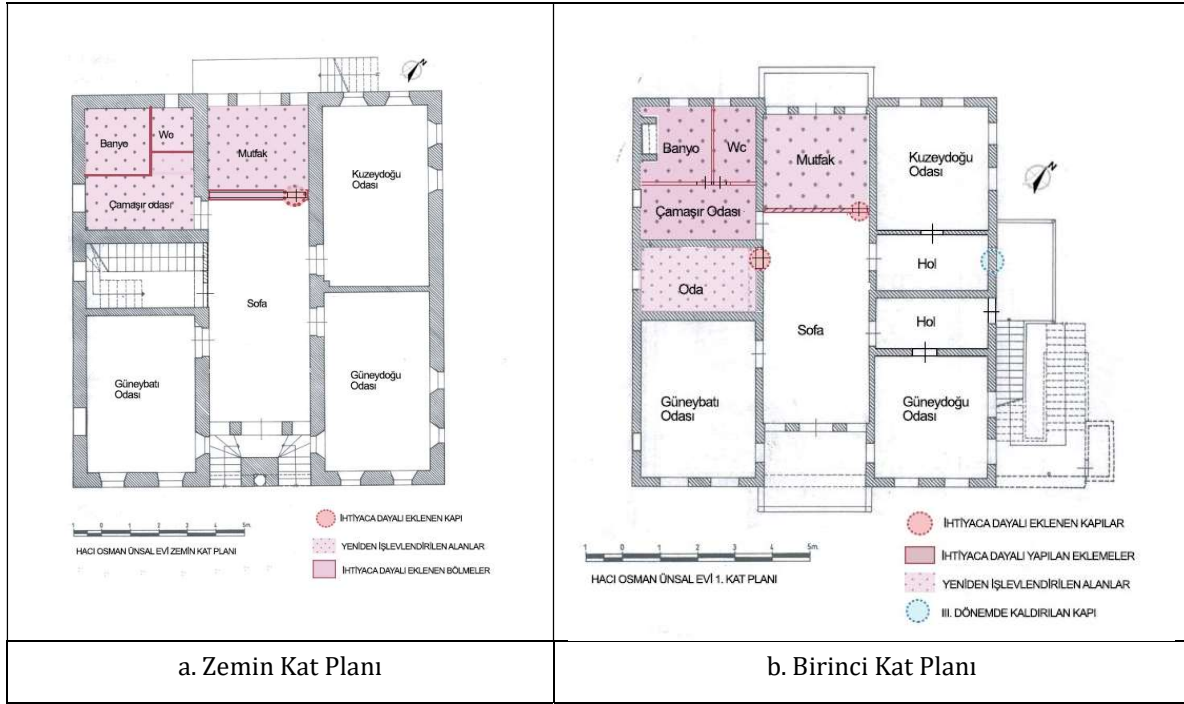
Şekil 10. Hacı Osman Ünsal Evi'nin doğu cephesine yapılan muhdes merdiven ve III. Dönemde doldurulan kapı (Ata Ünsal, 2025; Ata Ünsal vd., 2023: 94)

Şekil 11. Hacı Osman Ünsal Evi'nin II. Dönemdeki kat planları (1980-2015) (Ata Ünsal, 2025: Erdal'ın 2000 yılına ait kat planlarından düzenlenmiştir.)

III. Dönem (2015-2025); Hacı Ünsal Evi'nin mekân kurgusunda tekrar değişikliklerin yapıldığı ve günümüze kadar geçen süreç olarak ele alınabilir. Hacı Osman Ünsal'ın torunları tarafından kullanılan evin her katında ayrı bir aile oturmaktadır. 2015 yılından sonra hane içi mekân kullanımlarında yeniden değişiklikler yapıldığı ev sahiplerinden öğrenilmiştir.

Bu dönemde yapılan değişiklikler ele alındığında; **zemin kat** kuzeybatı odasının yeniden düzenlendiği görülmektedir (Şekil 12). Odanın yeni işlevi tuvalet-banyo ve çamaşır odası olarak belirlenmiştir. Bu nedenle, odanın içerisine bölücü duvarlar eklenmiştir. Birinci kata çıkış merdiveninin bulunduğu eyvan ise depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzey kısmı da bölücü bir duvarla sınırlandırılarak mutfak olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca zemin kat tavanı, alçıpan ile kapatılarak yüksekliği düşürülmüştür. Oda duvarları sıvanarak, plastik duvar boyası ile boyanmıştır. Evin zemin kat mekânlarının kullanımı ve biçimlenişine dair fikir veren fotoğraflar EK-3'te verilmiştir. Ayrıca zemin katta kuzeydoğu ve güneydoğu odasında bulunan dolaplarda bu dönemde sökülmüş olmalıdır.

Şekil 12. Hacı Osman Ünsal Evi'nin III. Dönemdeki kat planları (2015-2025) (Ata Ünsal, 2025: Erdal'ın 2000 yılına ait kat planlarından düzenlenmiştir.)

Birinci katta ise sofayı ikiye bölen taş duvar tamamen yıkılmış ve tekrar üst katta tek bir sofa elde edilmiştir. Evin kuzeybatısında kalan oda, bölücü duvarlar ile yeniden düzenlenerek yeni işlevi tuvalet-banyo ve çamaşır odası olarak belirlenmiştir. Birinci kata çıkış sağlayan ve sonradan kapatılan merdiven eyvanı, oda olarak kullanılmaktadır. Sofanın kuzey kısmı da bölücü bir duvarla sınırlandırılıp mutfak olarak işlevlendirilmiştir. Doğu duvarında bulunan ve daha önce kuzey hanesine girişi sağlamak için açılan ana giriş kapısı bu dönemde duvar örülerek kapatılmıştır. Birinci kat tavanı da alçıpan ile kapatılmış, kuzeydoğu odası dışında diğer oda duvarları sıvanarak plastik duvar boyası ile boyanmıştır. Evin birinci kat mekânlarını gösteren ve mekânların kullanımı ve biçimlerine dair fikir veren fotoğraflar EK-4'te verilmiştir.

Ayrıca evin giriş cephesindeki yol kotunun yükselmesi, su basmanın altında bulunan ve ana giriş cephesindeki bodrum kata erişimi sağlayan demir kapının görünürlüğünü azaltmıştır. Evin giriş kapısı özgün kalamamış, çelik kapıyla değiştirilmiştir. Evin özgün pencereleri de korunamayarak, PVC malzemeli pencereler ile değiştirilmiştir (Şekil 13).¹¹

¹¹ Evin geçirdiği bu değişimler doldurma, boşaltma veya kapatma kapsamında olmadığı için sonuç tablosunda gösterilmemiştir.

Şekil 13. Hacı Osman Ünsal Evi'nin PVC malzeme ile değiştirilen pencereleri ve giriş kotu altında kalan bodrum kat giriş kapısı (Ata Ünsal vd., 2023: 94)

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Geleneksel Anadolu evleri; topoğrafya, iklim, yapım tekniği, malzeme gibi tüm ölçülebilen somut faktörlerin yanında örf, adet, yaşama biçimi, inanç gibi ölçülemeyen somut olmayan değerlerin birleşmesinden oluşan bir varlıklar bütünüdür. Aynı zamanda bütün bu değerler, evin iç mekân tasarımından cephe düzenine ve hatta çevresine kadar yansıyan bir görüntü sunar. Değişen yaşam tarzları, geçmiş dönemlerin ihtiyaç ve beklentilerine göre inşa edilmiş mekânların işlevsellik, boyut, kapasite ve donanım açısından yetersiz ve kullanışsız hale gelmesine neden olmaktadır. Geleneksel evlerin değişim ve dönüşümü esnasında restore edilerek özgün işlevini koruması veya yeniden işlevlendirilmesi gibi koruma uygulamalarının yanı sıra kullanıcıların mekânları restore etmeden kendi imkânlarıyla güne uyarlama çabaları da sıkça görülen düzenlemelerden biridir. Bu bağlamda farklı tekniklerle koruma altına alınan evlerden, restore edilmeden çağdaş donatılarla güne uyarlanan evler; genellikle kullanıcıların mekânları kendi ihtiyaçlarına uygun hale getirme çabaları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel evlerde, bu müdahaleler bir yandan evlerin bazı miras değerlerine zarar verebilme riski taşıırken, diğer yandan evin terk edilmediğini, hala kullanıldığını ve dolayısıyla 'yaşayan' bir mekân olduğunu göstermesi açısından farklı bir anlam ve değer taşır (Yürük, 2023: 1). Aynı zamanda tüm bu "koruma uygulamaları" sayesinde geleneksel evlerin kullanım sürekliliği sağlanmış olur.

Bu çalışmada öncelikle Aksaray'daki 39 adet tescilli Geleneksel Aksaray Evleri'nden 20 adeti ele alınarak geçirdiği değişim ve dönüşümler üzerinde durulmuştur. Bu evlerin 10 adeti özgün işlevini koruyarak günümüze ulaşmışken diğer 10 adeti de yeniden işlevlendirilmiştir. Özgün işlevini koruyan evlerden 7 adeti ev sahiplerinin kendi imkânları doğrultusunda restore edilmeden güne uyarlanmış evlerdir. Kalan 3 adeti ise restore edilerek özgün işlevini korumaya devam etmektedir. Bu 20 evin 9 adetinde katlar birbirinden ayrılmıştır ve her kat farklı bir kullanıcının kullanımına uyacak şekilde düzenlenmiştir (Tablo 1). Bu evlerin dışında kalan tescilli 19 ev ise genellikle metruk veya yıkılmış haldedir. İncelediğimiz 20 adet Geleneksel Aksaray Evi'nin her birinin hikâyesi farklı olduğu için geçirdikleri değişim ve dönüşümlerin zaman aralığı tam olarak ortaya konamamıştır. Fakat 1940'lı yıllarda Aksaray kent merkezinde uygulanmaya başlanan imar planları ile 1970'li yıllarda başlayan hızlı ve bilinçsiz kentleşmenin izlerinin de tarihi kent dokusunda değişimler yaşanmasına neden olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda kentte yaşanan tüm değişim ve dönüşümlerle birlikte sosyolojik açıdan yaşanan gelişmelerin de Geleneksel Aksaray Evleri'nde değişim ve dönüşümlere sebep olduğu kabul edilebilir.

Tablo 1. Geleneksel Aksaray Evleri'nin geçirdiği değişim ve dönüşümler

ÖZGÜN İŞLEVİNİ KORUYARAK GÜNÜMÜZE GELEN GELENEKSEL AKSARAY EVLERİ				
Sıra	Evler/Konaklar	Restore Edilmeden Güne Uyarlanmış Evler	Restore Edilmiş Evler	Katların Birbirinden Ayrıldığı Evler
1	Ekecik Konağı (Rıza Efendi Evi)	X		X
2	İleriler Konağı (Ahmet İleri Evi)	X		X
3	Özotlar Konağı		X	
4	Çorakçılar Konağı (Vehbi Çorakçı Evi)	X		X
5	Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı)	X		X
6	Uslar Konağı (Cemallettin Us Evi)	X		X
7	Akata Konağı (Tapucu Neşet Evi)	X		X
8	Erenler Konağı	X		X
9	İsaoğulları Evi-1 (Konak 7.2)		X	
10	İsaoğulları Evi-2 (Konak 7.3)		X	X
YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN GELENEKSEL AKSARAY EVLERİ				
Sıra	Evler/Konaklar	Restore Edilmeden Yeniden İşlevlendirilmiş Evler	Restore Edilmiş Evler	Katların Birbirinden Ayrıldığı Evler
1	Perekler Konağı		X	
2	Aksaray Mimarlar Odası Binası (İbrahim Kaya Konağı)		X	
3	Emin Bilgiç Evi (Konak 3.2)		X	
4	Demir Tüzün Evi (Konak 7.4)		X	
5	Mehmet Aktaş Evi (Konak 7.5)		X	
6	Konak 7.6 (Azmi Milli Yanı)		X	
7	Mehmet Turgut Konağı (Hacı Mehmet Turgut Evi)		X	
8	Eski Vali Konağı (Aksaray Kültür Evi)		X	
9	Yollar İdaresi Binası (Aksaray İl Kültür Turizm Müdürlüğü)		X	X
10	Şammas Gökçeer Evi (Konak 3.16)		X	

Restore edilmeden güne uyarlanan evlerden biri olan Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı) bu evlerin içerisinde örnek olarak seçilmiştir. Hacı Osman Ünsal Evi, Geleneksel Aksaray Evleri içerisinde konumu ve özenli giriş cephesiyle araştırmalara konu olmuş önemli bir sivil mimarlık yapısıdır. Evin mimarı belli değildir ve yapım yılı hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Fakat ev, özgün işlevini ve cephe özelliklerinin büyük bir kısmını koruyarak sağlam bir şekilde günümüze kadar gelebilmiştir. Bunun için yapıya gerekli olan pek çok tadilat ve onarım yapılmıştır. Bunun yanı sıra evin kültürel ve yaşamsal değişimlere bağlı olarak güncel yaşantıya ve ihtiyaçlara cevap verebilmesi için mekân kurgusunda geri dönüştürülebilir değişikliklere gidilmiş ve bu düzenlemeler

cephe düzenine yansımıştır. Ayrıca evin bir dönem üç farklı ailenin kullanımına uygun olacak şekilde düzenlenmiş olması da yapıyı diğer örneklerden ayırmaktadır.

Bir tespit çalışması olan bu araştırmada, evin geçirdiği değişim ve dönüşümlerin karşılaştırmalı olarak incelenebilmesi için Hacı Osman Ünsal Evi ile ilgili önceden yapılmış çalışmalara ve ev sahipleriyle yapılan görüşmelere başvurulmuştur. Elde edilen bilgiler doğrultusunda evin özgün durumuna ilişkin fikirler paylaşıldıktan sonra mekân kurgusunda geçirdiği değişimler üç döneme ayrılarak incelenmiştir. Bu dönemlere bağlı olarak, evin cephe düzeninde meydana gelen değişimlere de değinilmiştir. Evin özgün kullanımından sonra meydana gelen değişiklikler; I. Dönemde (1960-1980), evin zemin katının ve birinci katının birbirinden ayrılmasıyla başlamıştır. Evin zemin katı bir aileye, birinci katı ise iki aileye yaşam alanı sunacak şekilde düzenlenmiştir. Evin mekân kurgusundaki değişikliklerin büyük kısmı bu dönemde yapılmıştır. II. Dönemde (1980-2015), tekrar evin hane sayısını değiştiren yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu dönemde birinci kat, bir ailenin kullanımına uygun olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Zemin katta yine bir aile oturmaktadır. III. Dönemde (2015-2025) ise 2015 yılından sonra yapılan mekân kullanımındaki düzenlemelerle ev günümüzdeki halini almıştır.

Kısaca bu üç dönem ele alındığında; yıllar içerisinde evi kullanan ailelerin sayısında farklılıklar olması evin hane sayısını değiştirmiştir. Evin mekân kurgusunu etkileyen bu durum, özellikle evin iç sirkülasyonunu sağlayan merdiven eyvanının kapatılmasıyla sağlanmıştır. Böylece ev, zemin kat ve birinci kat olarak ikiye ayrılmıştır. Evin birinci katına dıştan ulaşımı sağlayabilmek için yapıya doğu cephesinden muhdes bir merdiven eklenmiştir. İçerideki merdiven eyvanı katlarda depo, mutfak ve oda gibi yeni işlevlerle kullanılmaya devam etmiştir. Bu düzenlemelerle birlikte kullanıcıların ihtiyaçlarına göre diğer oda kullanımlarında değişikliklere gidilmiş, banyo, tuvalet ve mutfak gibi yeni ihtiyaçlara cevap verecek mekânların ev içinde tekrar kurgulanması gerekmiştir. Dönemin ihtiyacına göre yapılan değişikliklerde güncel yapı malzemesi kullanılmıştır. Bütün bu değişimlere bağlı olarak zaman içerisinde cephe düzeninde doldurma, boşaltma ve hane içinde kapama işlemleri yapılmıştır (Tablo 2). Hacı Osman Ünsal Evi örneği üzerinden yapılan incelemeler sonucunda Aksaray'daki geleneksel evler restore edilmeden güne uyarlanırken; büyük aile yaşantısından çekirdek aileye geçiş, evin modern donatılarla güncellenmesi gerekliliği, evdeki mekânların güncel ihtiyaçlara cevap verememesi, ev sahiplerinin geleneklere olan bağlılığı veya ekonomik nedenlerden dolayı evde yaşamaya devam etmek istemesi ve ev üzerindeki mülkiyet hakları gibi nedenlerin evlerdeki değişim ve dönüşümlerin sebepleri olarak gösterilebileceği anlaşılmaktadır. Buradan hareketle Geleneksel Aksaray Evleri'ndeki değişim ve dönüşümler hakkında genel bir kanı oluşturulabilir.

Bu çalışmada, özgün işlevini koruyarak günümüze gelen Geleneksel Aksaray Evleri'nin mekân kurgusunda meydana gelen değişim ve dönüşümleri ve bunun cephe düzenine yansımaları, Hacı Osman Ünsal Evi örneği üzerinden iyi-kötü nitelemesine gidilmeden incelenmiştir. Burada önemli olan bir diğer nokta ise kullanıcıların zaman içerisindeki ihtiyaçlarının yıllar içerisinde değişmeye devam ettiği ve bunun mekâna yansımalarının kaçınılmaz olduğudur. Geleneksel evlerdeki kullanım sürekliliğinin sağlanabilmesi için değişimin gerekliliği göz ardı edilemez. Bu bağlamda, bir tarihi yapının güncel restorasyon anlayışına uygun olarak planlı çalışmalarla ayakta kalmasının sağlanması kuşkusuz çok önemli ve gereklidir. Tarihi yapı sahipleri proje desteği ve finansal olanaklar açısından yalnız bırakıldıklarında geçici çözümler üretmek durumunda kalmaktadırlar. Bu çalışmada Hacı Osman Ünsal Evi örneğinden yola çıkarak tarihi bir evde yaşamın devam edebilmesi için zorunlu ihtiyaçlar doğrultusunda kullanıcılar tarafından yapılan geri dönüştürülebilir değişiklikler ve geçici çözümler bir "tespit" olarak ortaya konmuştur. Sonuç olarak Hacı Osman Ünsal Evi'nde kullanıcılar yapıyı terk etmeyerek yapının ayakta kalmasını sağlamışlardır.

Tablo 2. Hacı Osman Ünsal Evi'nin zaman içerisinde geçirdiği değişim ve dönüşümler

	ÖZGÜN DURUMU		DEĞİŞİM ve DÖNÜŞÜM					
	(?) -1960		I. DÖNEM 1960-1980		II. DÖNEM 1980-2015		III. DÖNEM 2015-2025	
	Zemin kat	1. Kat	Zemin kat	1. Kat	Zemin kat	1. Kat	Zemin kat	1. Kat
Kullanıcı Sayısı	1	☒	1	2	1	1	1	1
Sofa Sayısı	1	1	1	2	1	1	1	1
Oda Sayıları	4	4	4	6	4	6	5	6
Islak Hacimde Değişim	☒	☒	☒	☑	☑	☒	☒	☒
Cephede Değişim	☒	☑	☒	☑	☒	☒	☒	☑

EXTENDED ABSTRACT

Research Problem & Purpose

Numerous studies have emphasized that traditional houses cannot respond to the current needs and desires that arise due to cultural and vital changes. They also highlight that the preservation and continuation of these houses are not feasible without adapting them to modern life. The solutions to this problem can be generally considered as either adapting traditional houses to the present day with contemporary equipment without restoring them or giving them new functions or revamping them by restoration. Thus, traditional houses can be preserved while ensuring their continued use. In this context, the Traditional Aksaray Houses, located in the city center of Aksaray and built between the late 19th century and the first half of the 20th century, present a unique architectural character in terms of spatial organization, façade design, construction techniques, and materials. Many of these houses have successfully survived to the present day and are under conservation. This study aims to examine the reasons behind the spatial adaptations of Traditional Aksaray Houses that have maintained their original function up to the present in response to user needs. Additionally, it seeks to analyze the changes and transformations in spatial organization in houses adapted to contemporary life with modern amenities without undergoing restoration. These aspects will be comparatively explored through the case study of Hacı Osman Ünsal House (Ünsallar Mansion) to understand how these transformations have evolved over time.

Methodology

This study focuses on the change and transformation of 20 traditional houses in Aksaray. Then Hacı Osman Ünsal House located in Taşpazar Neighborhood Urban Conservation Area was examined. This house, which has been the subject of various research with its location and elaborate entrance facade among the traditional Aksaray Houses, is an important civil architecture structure. The fact that Hacı Osman Ünsal House is in a documentable condition today, along with the ability to trace the changes and transformations it has undergone through its plan and facade arrangement, are among the key factors in its selection for this study. In line with all these data, the changes and transformations that Hacı Osman Ünsal House has undergone are discussed according to the information obtained from written sources and the information received from the users. Accordingly, the changes in the spatial organization of the house were processed on the floor plans obtained and the changes in the facade layout were tried to be revealed with photographs. Thus, through the example of Hacı Osman Ünsal House, the reasons for change and transformation of Traditional Aksaray Houses and their continuity of use are discussed.

Findings

The architect of Hacı Osman Ünsal House (Ünsallar Mansion) is unknown and there are different opinions about the year of construction. However, the house has survived to the present day intact, preserving its original function and most of its facade features. For this, the building has undergone many necessary renovations and repairs. In addition, in order for the house to respond to current life and needs depending on cultural and vital changes, changes were made in the spatial organization, and these arrangements were reflected in the facade layout. Furthermore, the fact that the house was organized in a way to be suitable for the use of three different families in a period distinguishes the building from other examples. In line with the information obtained; after sharing

ideas about the original condition of the house, the changes it has undergone in the spatial organization have been analyzed by dividing it into three periods. Depending on these periods, the changes in the facade layout of the house were mentioned. The changes that occurred after the original use of the house (?-1960) can be listed as follows: In the first period (1960-1980), the ground floor and the first floor of the house were separated from each other. The ground floor of the house was organized to provide living space for one family and the first floor for two families. Most of the changes in the spatial organization of the house were made in this period. In the second period (1980-2015), a new arrangement was made that changed the number of households. In this period, the first floor was reorganized to be suitable for the use of one family. The ground floor is again occupied by one family. In the third period (2015-2025), the house took its current form with the arrangements in the use of space made after 2015. Differences in the number of families using the house over the years have changed the number of households. Current building materials were used in the changes made according to the needs of the period. Depending on all these changes, filling, emptying and closing operations were carried out in the facade layout over time.

Conclusions and Recommendation

As a result, the reasons for the changes and transformations of Hacı Osman Ünsal House, which is one of the houses adapted to contemporary life without being restored, can be listed as the transition from extended family life to nuclear family, the need to update the house with modern equipment, the inability of the spaces in the house to meet current needs, the owners' commitment to traditions or the desire to continue living in the house for economic reasons and their legal rights on the house. Another important point here is that the needs of users over time continue to change over the years, and it is inevitable that this is reflected in the space. The necessity of change cannot be ignored in order to ensure continuity of use in traditional houses. In addition, the fact that the experiences obtained from the change and transformation in these houses offer solution suggestions developed from a lived experience is also an important element in terms of conservation.

Yazar Katkı Beyanı

A. Fikir ve Kurgu B. Literatür İncelemesi C. Yazım
D. Veri Toplama E. Analiz F. Eleştirel İnceleme

Rana ATA ÜNSAL: A /B /C /D /E /F

TEŞEKKÜR VE KATKI BEYANI

Bu makale, İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Mimarlık Tarihi Doktora Programı'nda Prof. Dr. Aygül Ağır danışmanlığında yürütülen, "Aksaray Kent Katmanlarında Mimari Verilerin Sürekliliği" başlıklı doktora tezi kapsamında hazırlanmıştır. Ayrıca bu çalışma, VIII. Uluslararası Aksaray Sempozyumu'nda (23-24 Ekim 2023, Aksaray) Kader Zor ve Esra Çelik ile birlikte sunulan 'Geleneksel Konut Yapılarındaki Mekân Kurgusu Değişimine Bir Örnek: Aksaray Hacı Osman Ünsal Evi' başlıklı tam metin bildirinin yeni bilgiler ve çalışmalar ışığında genişletilmiş halidir. (E-posta: rata@itu.edu.tr)

Bu makale hazırlanırken; haritanın oluşturulmasında ve çizimlerin düzenlenmesinde yardımcı olan Mimar Naciye Tekeli'ye çok teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

- Aksaray Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2010). *Aksaray Kültür Envanteri*, 2, Kayıhan Ajans.
- Aksaray Belediyesi, (2013). Aksaray (Merkez) İlave, *Revizyon İmar Planı Araştırma Raporu*, 1, Aksaray.
- Ata Ünsal, R., Zor, K., & Çelik, E. (2023, 23-24 Ekim). Geleneksel konut yapılarındaki mekân kurgusu değişimine bir örnek: Hacı Osman Ünsal Evi. *VIII. Uluslararası Aksaray Sempozyumu*, Aksaray, Türkiye, 83-100.
- Ata Ünsal, R. (2017, 26-28 Ekim). Aksaray Mimarlar Odası Binası ve yeniden işlevlendirme süreci. *II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu*, Aksaray, Türkiye, 576-598.
- Büyükmihçi, G. (2000). Anadolu'da konut: Aksaray Evleri, *Arkitekt*, (480), 56 – 69.
- Demirbağ, U. (2021). *İç Anadolu Bölgesi geleneksel konutları arasında Çankırı geleneksel konutlarının yeri*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

- Duran S., & Tazefidan C. (2017, 26-28 Ekim). Tarihi Aksaray Evlerinin mimari özelliklerinin irdelenmesi. *II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu*, Aksaray, Türkiye, 648-659.
- Erdal, Z. (2016). *Aksaray Evleri*. Ankara: Aksaray Belediyesi Kültür Yayınları No:7, I. bs.
- Erdal, Z. (2003). *Aksaray ve ilçelerindeki evler*. [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Karadayı Yenice, T. (2017). *Tarihi Aksaray Evleri*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Karadayı Yenice, T. (2012). *Geleneksel Aksaray evlerinin korunmasına ilişkin bir yöntem araştırması*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Kuban, D. (2015). 'Türk evi' âşik olunacak bir gelenektir, doğan kuban ile şehirlerimizin dünü, bugünü ve yarını üzerine, (Söyleşi: Muazzez Tümay) *Sabah Ülkesi, Kültür-Sanat ve Felsefe Dergisi*, (43), 42-47.
- Mutlu, Ş. (2022). *Cephe düzeni ve süslemeleriyle geleneksel Aksaray Evleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Konya Teknik Üniversitesi.
- Onat, E. S. (1990). *Türk Evinin çağdaş yaşama uyarlanması*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Perek, F. Z. (1998). *Büyük Devrim Çağında Aksaray 1910-1930*, Merkez Matbaacılık.
- Perker, Z. S. (2010). *Geleneksel Anadolu konutunun güne uyarlanmasında yapısal bir model*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Sezgin, H. (2006). Yöresel konut mimarisi ve Türkiye'deki örnekleri hakkında. *Tasarım+Kuram*, 3(4), 1-20.
- Rapoport, A. (1969). *House Form and Culture*. London: Prentice-Hall, Inc.
- Uğur, B. (2013). *Tarihsel süreç içerisinde Aksaray*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Yıldırım, N. (2018). *Tarihsel süreç içerisinde apartman yapılarının plan şeması üzerinden incelenmesi: Aksaray örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Yüksel, U. (1979). *Aksaray 1. Ulusal Mimari Örneklerinden İdari ve Kültürel Yapılar*. Yeterlik Çalışması, Konya Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, Konya.
- Yürük, T. (2023). *Learning from change: Adapting traditional houses through user interventions, case study: Antakya, Hatay*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Kişisel Görüşme:** Mahmut Azmi Ünsal, 2017; Mahmut Ünsal-Güven Ünsal, 2023-2025; Turgut Us, Mart 2025; Uğur Özot, Mart 2025; Şammas Sezer, Mart 2025.
- Arşiv:** 2024 tarihli Konya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nden alınan tescilli yapılar listesi, Konya.

EK-1: Geleneksel Aksaray Evleri (Ata Ünsal, 2025)

ÖZGÜN İŞLEVİNİ KORUYARAK GÜNÜMÜZE GELEN GELENEKSEL AKSARAY EVLERİ

**1. Ekecik Konağı
(Rıza Efendi Evi)**

**2. İleriler Konağı
(Ahmet İleri Evi)**

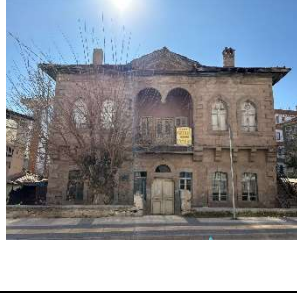
3. Özetler Konağı

**4. Çorakçılar Konağı
(Vehbi Çorakçı Evi)**

**5. Hacı Osman Ünsal
Evi (Ünsallar Konağı)**

**6. Uslar Konağı
(Cemallettin Us Evi)**

**7. Akata Konağı
(Tapucu Neşet Evi)**

8. Erenler Konağı

**9. İsaogulları Evi-1
(Konak 7.2)**

**10. İsaogulları Evi-2
(Konak 7.3)**

YENİDEN İŞLEVLENDİRİLEN GELENEKSEL AKSARAY EVLERİ

1. Perekler Konağı

**2. Aksaray Mimarlar
Odası Binası
(İbrahim Kaya
Konağı)**

**3. Emin Bilgiç Evi
(Konak 3.2)**

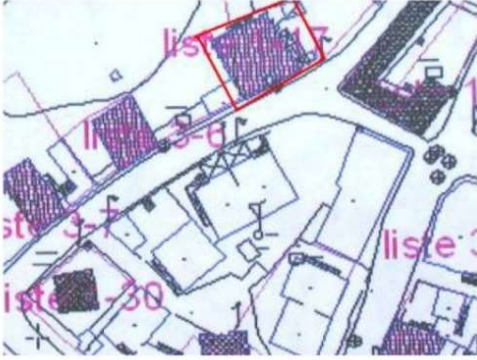

**4. Demir Tüzün Evi
(Konak 7.4)**

			
5. Mehmet Aktaş Evi (Konak 7.5)	6. Konak 7.6 (Azmi Milli Yanı)	7. Mehmet Turgut Konağı (Hacı Mehmet Turgut Evi)	8. Eski Vali Konağı (Aksaray Kültür Evi)
			
9. Yollar İdaresi Binası (Aksaray İl Kültür Turizm Müdürlüğü)	10. Şammas Gökçeer Evi (Konak 3.16)		

EK-2: Hacı Osman Ünsal Evi (Ünsallar Konağı) Tescil Fişi (Aksaray Kültür Envanteri, 2010: 138)

ÜNSALLAR KONAĞI

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.		ENVANTER NO: 68.00.(1.17)	
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI MUZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		ANIT	HARİTA NO: L32-a-11-d-2-b
İLİ: AKSARAY	İLÇESİ: MERKEZ	MAH. KÖY-VE MEVKİL: Taşpazar Mah.	KORUMA	ANITSAL 1 2 3
ADRES: Çorakçı Sok. No.10	KADASTRO	PAFTA: 102 ADA: 350 PARSEL: 11	DERECESİ: AYKIRI	1 x 3
ÜNSALLAR KONAĞI	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI: Osmanlı	
	YAPIM TARİHİ: 19.yy.	KİTABE:	VAKFIYE:	
GENEL TANIM: Kesme taştan yapılmıştır. Dikdörtgen planlıdır. Bodrum dâhil üç katlıdır.				
KORUMA DURUMU	X TAŞIYICI YAPI	X DIŞ YAPI	X ÜSTYAPI	A SÜSLEME ELEMANLARI
	B	B	B	X
	C	C	C	C
				A RUTUBET
				X
				C
				A YOK
				X İZİ VAR
				C ÖNEMLİ
 				
BUGÜNKÜ SAHİBİ: Mehmet Avni ÜNSAL				
BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ:				
YAPILAN ONARIMLAR: İç yapıda ve çatıda belirlenemeyen zamanlarda onarım ve değişiklikler yapılmıştır.				
AYRINTILI TANIM:				
Güney cephede yer alan giriş iki kemerli ve tek sütunludur. Giriş kapısına iki sıra merdivenle çıkılmaktadır. Kapı kemerli olup üzerinde yarım daire aydınlatma penceresi mevcuttur. Pencere dikdörtgen şeklindedir. Kenarları kabartma olarak belirtilmiştir. Ön cephede köşeler giriş bölümünün kenarları ve pencere çerçeveleri geometrik motifli kabartma taş süslemelidir. Üst kat kabartma kuşakla alt kattan ayrılmaktadır. Giriş üzerinde eli boğründelerle taşınan çıkma balkon yer almaktadır. Balkon üstündeki saçak iki ağaç direk taşımaktadır. Binanın batı cephesinde alt katta pencere yoktur. Üst katta tavana yakın küçük aydınlatma pencereleri yer almaktadır. Diğer cephelerdeki pencereler dikdörtgen şeklindedir. Kenarları kabartma olarak belirtilmiştir. Çatı ahşap olup üzeri kiremit örtülmüştür.				
TEKNİK BİLGİLER				
SU				
ELEKTR				
ISITMA				
ORJİNAL KULLANIMI: Konak				
BUGÜNKÜ KULLANIMI: Konak				
ÖNERİLEN KULLANIMI: Konak				
HAZILAYANLAR				
S. Atukeren				
R. Çanakçı				
E. Çapraz				
TESCİL KARARI				
G. E.E.A.Y.K				
8.6.1979-A/1692				
REVİZYON:				
K.K.T.V.K.K				
13.8.1992-1404				
YAYIN DİZİNİ:				
- Konya.K.T.V.K.K., Eski Eser Fişi				
EKLER:				

EK-3: Konağın III. Dönem Zemin Kat İç Mekân Fotoğrafları (Ata Ünsal vd., 2023: 99)

		
a. Sofa	b. Sofa	c. Sofa ve Kapatılan Merdiven Eyvanı (Depo Kullanımı)
		
d. Kuzeybatı Odası (WC-Banyo-Çamaşır Odası Kullanımı)	e. Mutfak	f. Kuzeydoğu Odası
		
g. Güneybatı Odası	h. Güneydoğu Odası	ı. Badem Pencere-İçten ve Dıştan Görünüşü

EK-4: Konağın III. Dönem Birinci Kat İç Mekân Fotoğrafları (Ata Ünsal vd., 2023: 100)

		
a. Giriş Holü	b. Sofa-Balkona Bakış	c. Kat Balkonu
		
d. Mutfak	e. Sofa-Mutfağa Bakış	f. Güneydoğu Odası
		
g. Kuzeydoğu Odası (Yenilenmemiş)	h. Kuzeybatı Odası (WC-Banyo-Çamaşır Odası Kullanımı)	i. Güneybatı Odası